

COVID-19 PANDEMİ DÖNEMİNDE UZAKTAN EĞİTİM ALAN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN DENEYİMLERİNİN SWOT ANALİZİ

Serpil SUBAŞI ÇAĞLAR^a | Dilek YILDIRIM TANK^b | Büşra ERGEN TURAN^{*c}

^aZonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Zonguldak, Türkiye, ORCID: 0000-0001-6965-5556

^bZonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Zonguldak, Türkiye, ORCID: 0000-0001-7966-5395

^cZonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ahmet Erdoğan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü Ameliyathane Hizmetleri Programı, Zonguldak, Türkiye, ORCID: 0000-0001-5223-3787

*Sorumlu Yazar; Büşra ERGEN TURAN, E-Posta: busra.ergen@beun.edu.tr

ÖZET

Anahtar Kelimeler

- Uzaktan eğitim,
- Hemşirelik öğrencisi,
- Sağlık eğitimi,
- SWOT analizi,
- COVID-19.

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi

16.06.2025

Kabul Tarihi

24.04.2026

Amaç: Pandemi ile birlikte hayatımıza hızla giren uzaktan eğitim yöntemlerinin hemşirelik eğitimine etkileri tartışılmalıdır. Covid-19 pandemisi sürecinde eğitimde yaşanan hızlı dönüşümler hem öğrencilerin öğrenim deneyimlerini hem de uzaktan eğitim sürecinin avantaj ve zorluklarını değerlendirmeyi gerekli kılmıştır. Bu bağlamda, çalışma uzaktan eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerine ilişkin güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehdit algılarının SWOT analizi ile değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ve fenomenolojik tasarım kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Mart 2021 ile Ocak 2022 tarihleri arasında Türkiye'nin Zonguldak ilinde bulunan bir devlet üniversitesinde yürütülmüştür. Amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 204 hemşirelik öğrencisi çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Veriler, katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve SWOT analizi çerçevesinde güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler olmak üzere dört bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma verileri, "Güçlü Yönler", "Zayıf Yönler", "Fırsatlar" ve "Tehditler" olmak üzere dört ana tema altında, bu temalara bağlı toplam 16 alt tema ve çok sayıda kod çerçevesinde yapılandırılmıştır. Öğrenciler; çalışma ortamı, teknolojik adaptasyon, ekonomik koşullar, klinik eğitimin yetersizliği ile psikolojik ve fiziksel sağlık sorunlarına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşlerini ifade etmişlerdir.

Sonuç: Covid-19 pandemisi döneminde uzaktan eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin güçlü yönleri kişisel özellikleri, dijital okuryazarlık ve mesleki motivasyonları olarak bulunmuştur. Öğrencilerin zayıf yönleri arasında sağlık sorunları, motivasyon eksikliği ve pratik deneyim yetersizliği öne çıkmıştır. Çevrimiçi eğitim programları ve materyal çeşitliliği fırsatlar sunarken; ergonomi sorunları, teknoloji bağımlılığı ve ekonomik sıkıntılar başlıca tehditler olarak belirlenmiştir. Bu bulgulara dayanarak, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin pratik deneyimlerini artıracak hibrit eğitim modellerinin uygulanması önerilmektedir. Klinik uygulamanın eksikliği, uzaktan eğitimin en büyük sorunudur. Hemşirelik eğitimi açısından, uzaktan eğitim sistemi derinlemesine araştırılmalı ve geliştirilmelidir.

SWOT ANALYSIS OF THE EXPERIENCES OF NURSING STUDENTS RECEIVING DISTANCE EDUCATION DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Serpil SUBAŞI ÇAĞLAR^a | Dilek YILDIRIM TANK^b | Büşra ERGEN TURAN^{c*}

^a Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Zonguldak, Türkiye, ORCID: 0000-0001-6965-5556

^b Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Zonguldak, Türkiye, ORCID: 0000-0001-7966-5395

^c Zonguldak Bülent Ecevit University Ahmet Erdoğan Health Services Vocational School, Medical Services and Techniques Department, Operating Room Services Program, Zonguldak, Türkiye, ORCID: 0000-0001-5223-3787

*Corresponding Author; Büşra ERGEN TURAN, E-mail: busra.ergen@beun.edu.tr

ABSTRACT

Keywords

- Distance education,
- Nursing student,
- Health education,
- SWOT analysis,
- COVID-19.

Article Info

Research Article

Received

16.06.2025

Accepted

24.04.2026

Aim: The rapid integration of distance education methods into daily life during the pandemic has significantly influenced nursing education and warrants comprehensive evaluation. The rapid transformations in education during the Covid-19 pandemic have necessitated an evaluation of both students' learning experiences and the advantages and challenges of the distance learning process. In this context, the study was conducted to evaluate the strengths and weaknesses, as well as the perceived opportunities and threats, of nursing students' experiences in the distance learning process using a SWOT analysis.

Materials and Methods: This study was carried out using a phenomenological design and interview technique, which are among qualitative research methods. The research was conducted between March 2021 and January 2022 at a public university in Zonguldak, Türkiye. The sample consisted of 204 nursing students selected through purposive sampling. Data were collected using a Personal Information Form to determine participants' sociodemographic characteristics and a semi-structured interview form developed within the SWOT analysis framework, consisting of four sections: strengths, weaknesses, opportunities, and threats. Content analysis was used to analyze the data.

Results: The research data were structured under four main themes: "Strengths," "Weaknesses," "Opportunities," and "Threats," comprising a total of 16 subthemes and numerous codes related to these themes. Students expressed both positive and negative views regarding their learning environment, technological adaptation, economic conditions, inadequacy of clinical training, and psychological and physical health concerns.

Conclusion: During the COVID-19 pandemic, the strengths of nursing students engaged in distance education were identified as personal characteristics, digital literacy, and professional motivation. Weaknesses included health-related problems, lack of motivation, and insufficient practical experience. While online education programs and the diversity of educational materials were perceived as opportunities, ergonomic problems, technology dependency, and economic difficulties emerged as the main threats. Based on these findings, the implementation of hybrid education models that enhance students' practical experience during distance education is recommended. The lack of clinical practice appears to be the most significant limitation of distance education in nursing. Therefore, distance education systems in nursing should be further investigated and improved.

GİRİŞ

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'na göre Covid-19 pandemisi, yıkıcı sosyal, ekonomik ve politik sonuçlarıyla hayatın birçok alanını etkileyen küresel bir krizdir (1). Bir sağlık krizi olmasına rağmen, yalnızca sağlık profesyonellerini ve liderlerini değil; üniversiteler ve akademik kurumlar da dâhil olmak üzere pek çok sistemi etkilemiştir. Pandemi sürecinde, ülkelerin ve kurumların koşullarına bağlı olarak eğitim sistemlerinde farklı düzeylerde aksamalar ve yeniden yapılanmalar yaşanmıştır. Pandeminin başlamasıyla birlikte, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin sağlığını korumaya yönelik önlemler kapsamında, yüz yüze dersler, klinik uygulamalar ve laboratuvar eğitimleri birçok ülkede askıya alınmış veya kısıtlanmıştır (2).

Covid-19 pandemisi, küresel ölçekte hemşirelik eğitimini önemli ölçüde etkilemiş; akademik ve klinik eğitim süreçlerinde yaşanan hızlı ve öngörülemez değişimler, hemşirelik öğrencilerinde psikolojik sıkıntı ve kaygı düzeylerinin artmasına yol açmıştır (3-7). Konuyla ilişkili yapılan çalışmalar, pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin kaygı düzeylerinde anlamlı bir artış olduğunu ortaya koymaktadır (3). Bu artışın nedenleri arasında Covid-19'a maruz kalma ve virüsü başkalarına bulaştırma korkusu, geleceğe yönelik belirsizlikler, akademik sürecin kesintiye uğraması ve klinik eğitimlerde yaşanan aksamalar yer almaktadır (3,6). Ayrıca birçok öğrenci, kendi sağlıkları ve aile bireylerinin güvenliği konusundaki endişelerini dile getirerek, uzaktan öğrenme sürecinin ve klinik uygulamalardaki risk algısının duygusal yükü artırdığını ifade etmiştir (3,7,8).

Covid-19 pandemisi sürecinde, yüz yüze eğitimden çevrimiçi öğrenmeye geçiş, birçok eğitim sistemi için önemli bir uyum sürecini beraberinde getirmiştir. Bu ani dönüşüm, öğrencilerin öğrenme ortamlarını ve günlük akademik rutinlerini yeniden yapılandırmalarını gerektirmiştir. Literatürde, çevrimiçi eğitime geçişin ardından bazı öğrencilerin derslere aktif katılım, dikkat sürdürme ve motivasyon düzeylerinde güçlükler yaşadığı; akranlar ve öğretim elemanlarıyla sınırlı etkileşimin öğrenme sürecini olumsuz etkileyebileceği bildirilmektedir (4). Bununla birlikte, hemşirelik öğrencileri uzaktan öğrenmenin sağladığı zaman ve mekân esnekliğini olumlu bir yön olarak değerlendirmekle birlikte, yüz yüze eğitimin sunduğu yapılandırılmış öğrenme ortamı ve sosyal etkileşim olanaklarının çevrimiçi ortamda tam olarak karşılanamadığını ifade etmişlerdir (4). Ayrıca, çevrimiçi öğrenime geçiş sürecinin yalnızca teknik uyumla sınırlı olmadığı; akademik destek kaynaklarına erişimde yaşanan belirsizliklerin öğrencilerde stres düzeyini artırabileceği belirtilmektedir (5).

Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitim sürecine geçiş hemşirelik öğrencileri için özellikle önem arz etmektedir çünkü mesleğin doğası gereği klinik beceriler ve hasta etkileşimi deneyimi doğrudan eğitim sürecinde kazanılır (6). Uzaktan öğrenmenin sınırlamaları, öğrencilerin klinik yeterliliklerini geliştirme ve gerçek hasta bakımına hazırlık sürecini olumsuz etkileyebilir (7). Ayrıca, hemşirelik öğrencileri mesleki kimlik gelişimi ve dayanıklılık kazanımı açısından klinik ortamlarda deneyim kazanmak zorundadır bundan dolayı pandemi sürecindeki kısıtlamalar, bu süreçleri aksatmıştır. Fitzgerald ve Konrad (2021)'in çalışmasında, hemşirelik öğrencileri uzaktan eğitime geçiş sürecinde hem akademik materyaller hem de ruh sağlığı

kaynakları açısından yeterli desteği alıp almadıkları konusunda endişe yaşamışlardır. Bu endişeler, uzun süren bir krizde akademik sorumluluklarla kişisel başa çıkma becerileri arasında denge kurma konusundaki kaygılarla daha da artmıştır (5). Bu bağlamda hemşirelik öğrencilerinin deneyimlerini incelemek, eğitimdeki eksiklikleri, psikososyal etkileri ve akademik performansı anlamak için kritik bir öneme sahiptir (3,9).

Konuyla ilişkili yapılan çalışmalar, Covid-19 pandemisinin hemşirelik eğitimini dünya genelinde önemli ölçüde etkileyerek öğrencilerde psikolojik sıkıntı ve kaygı düzeylerinde artışa yol açtığını göstermektedir (3-6). Bu dönemde hem akademik hem de klinik eğitimde yaşanan kesintiler, öğrencilerin mesleki yeterliliklerini kazanma süreçlerini doğrudan etkilemiştir. Klinik uygulamalar, güvenlik önlemleri nedeniyle kesintiye uğramış, klinik ortamlarda kalan öğrenciler ise enfeksiyon riski, sıkı hijyen protokolleri ve potansiyel maruz kalma ile ilgili önemli kaygılar yaşamıştır (6). Psikolojik açıdan, dayanıklılık, öğrencilerin Covid-19 kaygısı, akademik stres ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi dengeleyici bir faktör olarak işlev görmüş, yüksek dayanıklılığa sahip öğrenciler, duygularını daha etkin düzenleyebilmiş ve olumlu bir bakış açısını sürdürmeyi başarmıştır (7).

4

Covid-19 pandemi sürecinde eğitim ve öğretime devam edebilmek için dijital ortamlar kullanılmış, bu sayede teorik eğitimin sürdürülmesi sağlanırken klinik ve laboratuvar eğitimi büyük ölçüde kısıtlanmıştır (4,5). Öğrenciler ve öğretim elemanları yeni eğitim ortamına uyum sağlamak için yoğun çaba sarf etmiş, teknolojik cihazlar ve internet hizmetleri gibi kaynaklara erişimde aileler ve hükümetler için çeşitli zorluklar ortaya çıkmıştır (5). Klinik eğitimin sınırlı olması, öğrencilerin mezuniyet ve yeterlilik kaygılarını arttırmış, buna karşın uzaktan eğitim, ev ortamının sağladığı rahatlık ve tekrar imkânları ile esneklik gibi avantajlar sunmuştur (5,8). Elde edilen bulgular, hemşirelik öğrencilerinin Covid-19 pandemi sürecinde yaşadığı psikolojik, akademik ve klinik zorlukların karmaşık bir etkileşim içinde olduğunu göstermektedir (3,6). Bu deneyimlere SWOT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi uygulamak, öğrencilerin dayanıklılık ve mesleki gelişim gibi iç kaynaklarını, kaygı ve dijital öğrenme zorlukları gibi zayıflıkları ile pedagojik yenilikler ve klinik maruziyet eksikliği gibi dış dinamikleri sistematik şekilde değerlendirmeyi mümkün kılar (4-8, 10). Bu yaklaşım, eğitimciler ve politika yapımcılar için, mevcut ve gelecekteki kriz dönemlerinde hemşirelik eğitiminde dayanıklılığı artırmak, uyarlanabilirliği sağlamak ve destek mekanizmalarını güçlendirmek açısından önemli ve uygulanabilir iç görüler sunmaktadır. Covid-19 pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin değişen eğitim sistemine ilişkin deneyim ve beklentilerini anlamak önemli olduğundan bu çalışma, Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerine ilişkin güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehdit algılarının SWOT analizi ile değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi ve Deseni

Bu çalışma, Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin deneyimlerini derinlemesine anlamak amacıyla, SWOT analizi yaklaşımı temel alınarak

yürütülen nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırmalar, insan deneyimlerinin karmaşık olduğu felsefesine dayanır ve bütünsel bir bakış açısı ve geniş kapsamlı araştırma soruları kullanarak öznel deneyimleri ve bakış açılarını ortaya çıkarmayı amaçlar (11). Bu araştırmalar, olayların bireyler tarafından deneyimlendiği gerçek ortamlarda fenomenlerin gerçekçi ve kapsamlı bir şekilde incelenip sunulduğu bir süreci izler (12,13). Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik tasarım ve görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma tasarımları arasında yer alan fenomenolojik yaklaşımda amaç, bir fenomen veya kavramla ilgili bireylerin ve grupların deneyimlerinin ortak anlamını tanımlamaktır. Bu anlamda, fenomenolojik çalışmalarda araştırmacılar önce söz konusu fenomeni açıklar, ardından bu fenomeni deneyimleyen kişilerden veri toplar ve dahil edilen tüm bireylerin deneyimlerinin özünü tanımlayan kapsamlı bir açıklama sunar (14,15).

Bu kapsamda araştırma, katılımcıların deneyimlerini sistematik olarak değerlendirmek için SWOT analizi yaklaşımı temel alınarak tasarlanmıştır. SWOT analizi, kurumsal bir strateji oluşturmak için faktörlerin sistematik bir şekilde tanımlanmasıdır. SWOT analizi, belirli bir konuyu etkileyen tüm faktörlerin sistematik olarak değerlendirilmesini ifade eder. SWOT analizi, konunun güçlü (S), zayıf (W), fırsat (O) ve tehdit (T) yönlerini belirlemek, mevcut durumun kapsamlı bir analizini yapmak ve durumu iyileştirmek veya güçlendirmek amacıyla geleceğe yönelik plan ve stratejiler geliştirmek için kullanılır. Analizde iç ve dış faktörler göz önünde bulundurularak; güçlü yönler ve fırsatlar artırılmaya çalışılırken, tehditler ve zayıf yönler için de önlemler alınır (15-17).

Örneklem

Mart 2021-Ocak 2022 tarihleri arasında Hemşirelikte Yönetim dersi kapsamında SWOT analizi eğitimi alan öğrencilerden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 204 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Amaçlı örnekleme yönteminin ölçüt örnekleme türü kullanılmıştır. Ölçüt, pandemi döneminde hemşirelik bölümünde aktif olarak uzaktan eğitim alan öğrenciler olmasıdır. Toplam 204 öğrenci çalışmaya alınmıştır. Veri doygunluğu 183. görüşmeden sonra sağlanmış, kalan 21 görüşme doğrulama aracı olarak değerlendirilmiştir. Nitel çalışmalarda, sonuçları genelleştirmek yerine, incelenen olguyu derinlemesine analiz etmek önemlidir. Veri toplama sürecinde izlenecek kriter, "teorik doygunluğa ulaşmaktır". Teorik doygunluk, araştırmacı tarafından toplanan veriler tekrarlanmaya başladığında ve böylece yeni bilgi elde edilemediğinde ulaşılır (18,19).

Veri Toplama Aracı ve Yöntemi

Katılımcılar hakkında tanımlayıcı veriler toplamak için bir "Kişisel Bilgi Formu" ve uzaktan eğitim sistemine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, konum, pandemi döneminde kaç kişiyle yaşandığı, ders dinlemek için uygun bir mekâna sahip olup olunmadığı ve uzaktan eğitim için gerekli donanıma sahip olup olunmadığı sorularından oluşmaktadır (20). Yarı yapılandırılmış görüşme formu, önceden belirlenmiş temel sorulara sahip olmakla birlikte katılımcıların deneyimlerini kendi ifadeleriyle ayrıntılı biçimde aktarabilmelerine olanak tanıyan esnek bir nitel veri toplama aracı olarak hazırlanmıştır. Form, SWOT analizinin dört

bileşenini kapsayacak şekilde yapılandırılmış olup, katılımcıların uzaktan eğitim sürecine ilişkin algılarını güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler başlıkları altında derinlemesine ifade etmelerini amaçlamıştır (15,16).

Veri toplama süreci, pandemi koşulları nedeniyle yüz yüze görüşme yapılmasının mümkün olmaması sebebiyle çevrim içi ortamda yürütülmüştür. Bu kapsamda katılımcılara, güvenli bir web tabanlı uygulama aracılığıyla yarı yapılandırılmış görüşme soruları iletilmiştir. Katılımcılardan, soruları yazılı olarak yanıtlamaları istenmemiş; bunun yerine her bir soruya ilişkin düşüncelerini sesli anlatım yoluyla ifade etmeleri talep edilmiştir. Ses kayıtları, katılımcıların tercih ettikleri dijital platformlar (web uygulaması içi yükleme alanı veya güvenli dosya paylaşım bağlantısı) aracılığıyla araştırmacılara iletilmiştir.

Bu yaklaşım, veri toplama sürecinin bir anket uygulaması niteliği taşımasını; katılımcıların yanıtlarını yapılandırılmış seçenekler yerine, kendi vurguları, örnekleri ve deneyimleri doğrultusunda ayrıntılandırabilmelerini sağlamıştır. SWOT analizi süreci, katılımcıların yalnızca güçlü ve zayıf yönleri listelemeleriyle sınırlı tutulmamış; her bir başlık altında gerekçelendirme yapmaları, yaşadıkları somut deneyimlerden örnekler sunmaları ve bu durumların eğitim sürecine yansımalarını açıklamaları teşvik edilmiştir. Böylece SWOT bileşenleri, betimleyici değil yorumlayıcı ve deneyime dayalı biçimde ele alınmıştır.

Elde edilen tüm ses kayıtları, görüşmeleri yürüten araştırmacı tarafından kelimesi kelimesine (verbatim) yazıya dökülmüştür. Transkripsiyon sürecinin görüşmeyi gerçekleştiren araştırmacı tarafından yürütülmesi, bağlamsal anlamın korunması ve olası yanlış yorumlamaların en aza indirilmesi amacıyla tercih edilmiştir. Bu uygulama, nitel veri analizinde güvenilirliği artırmaya yönelik önerilen yaklaşımlarla uyumludur (21).

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Katılımcılardan elde edilen ses kayıtları, görüşmeleri yürüten araştırmacı tarafından kelimesi kelimesine yazıya dökülmüş ve oluşturulan transkriptler MS Word for Windows programı ortamında düzenlenerek analiz sürecine hazırlanmıştır. Transkripsiyon aşamasında katılımcıların bilgileri kimlik bilgileri gizlenerek transkripsiyon yapılmış ve transkripsiyon kilitli bir dolapta saklanmıştır. Katılımcılara, “öğrenci” kelimesini ifade eden “Ö” harfi kodlanarak gizlilikleri korunmuş ve her birine sıralı bir numara (“Ö1”, “Ö2”, “Ö3” vb.) verilmiştir. Veriler tematik olarak çözümlenmiştir. Metin, tüm araştırmacılar tarafından bağımsız olarak birkaç kez okunmuş ve araştırma amacına uygun olarak manuel tematik kodlama yoluyla kodlar belirlenmiştir. Kodlama sürecinde katılımcı ifadeleri SWOT analizi çerçevesinde güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler başlıklarına göre kategorize edilmiştir. Bu yöntem, öğrencilerin uzaktan eğitim deneyimlerinin sistematik biçimde analiz edilmesine ve tematik sonuçların güvenilir bir şekilde ortaya konmasına olanak sağlamıştır. Kodlar, alt temaların altına yerleştirilmiş ve sonrasında ana temalar belirlenmiştir. Kodlar, alt tema ve ana temalar araştırmacılar tarafından gözden geçirilmiş, fikir birliğine varılmış ve son şekli verilmiştir. Nitel Araştırmanın Raporlanması için Konsolide Kriterler (COREQ) kontrol

listesi, çalışmanın bulgularını raporlamak için kullanılmıştır (22).

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, nitel araştırmalarda önerilen inanılabilirlik, güvenilirlik, aktarılabilirlik ve doğrulanabilirlik ölçütlerini desteklemek üzere çeşitli önlemler alınmıştır (23). Görüşmeler, nitel araştırma ve görüşme teknikleri konusunda eğitim almış tek bir araştırmacı tarafından çevrim içi olarak yürütülmüştür. Görüşmelerin aynı araştırmacı tarafından gerçekleştirilmesi, veri toplama sürecinde tutarlılığın sağlanması ve bağlamsal anlamın korunması açısından tercih edilmiştir. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, inanılabilirlik, tutarlılık, aktarılabilirlik ve doğrulanabilirlik ölçütleri doğrultusunda çeşitli yöntemler kullanılmıştır (23, 28). Doğrulanabilirliği desteklemek amacıyla analiz sürecinde elde edilen tema ve yorumlar çalışmada yer alan ve nitel araştırma deneyimine sahip mevcut üç araştırmacı tarafından incelenmiş yorumların ham verilerle uyumu değerlendirilmiştir. Ayrıca, bulguların anlam bütünlüğünü koruyup korumadığını değerlendirmek amacıyla, seçili katılımcı ifadeleri üzerinden yapılan analiz sonuçları katılımcı geri bildirimini alınarak gözden geçirilmiştir.

Tutarlılığı sağlamak amacıyla, veri analiz süreci araştırmacılar tarafından bağımsız olarak yürütülmüş ve kodlamalar karşılaştırılmıştır. Kodlayıcılar arasında görüş ayrılığı oluştuğunda, veriye dayalı ortak bir yorum geliştirmek amacıyla tartışmalar yapılmış; uzlaşa sağlanamayan durumlarda nihai karar, nitel araştırma konusunda deneyimli üçüncü bir araştırmacı tarafından verilmiştir. Bu süreç sonucunda kodlayıcılar arası uyum sağlanmıştır.

Aktarılabilirlik, katılımcı özelliklerinin, veri toplama sürecinin ve analiz aşamalarının ayrıntılı biçimde raporlanması ve veri setinin kavramsal açıdan yeterli doygunluğa ulaşmasıyla desteklenmiştir. Araştırma sürecinin tüm aşamalarının ilgili metodolojik ilke ve öneriler doğrultusunda yürütüldüğü kontrol edilmiş; çalışma, nitel araştırmalar için önerilen COREQ (Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Research) rehberi esas alınarak raporlanmıştır (24).

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmayı yürütmek için bir üniversitenin İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 03/03/2021 tarih ve 352 protokol numarası ile gerekli izin alınmıştır. Katılımcılara çalışma hakkında araştırmanın amacı, kapsamı, veri toplama süreci ve gizlilik ilkeleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Bilgilendirme metni, veri toplama sürecinden önce web tabanlı uygulama üzerinden katılımcılara sunulmuştur. Çalışmaya katılım için bilgilendirilmiş onam, katılımcıların söz konusu bilgilendirme metnini okuduklarını ve gönüllü olarak katılmayı kabul ettiklerini belirtmeleri yoluyla elektronik ortamda alınmıştır.

Katılımcıların, herhangi bir gerekçe göstermeksizin çalışmadan çekilebilecekleri ve bu durumun akademik değerlendirmelerini etkilemeyeceği açıkça ifade edilmiştir. Katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve yanıtların gizli tutulacağı güvence altına alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya katılan 204 hemşirelik öğrencisi ağırlıklı olarak kadınlardan (%78,5) oluşmakta olup, yaşları 19–28 (ortalama 20,45±1,29) arasındadır. Çoğunluğu il merkezlerinde (%83,3) yaşamaktadır ve gelir-gider dengesi açısından büyük çoğunluğu (%73,5) eşit durumdadır. Pandemi sırasında öğrencilerin çoğu birden fazla kişiyle birlikte yaşamış (%73,5) ve uzaktan eğitim için yeterli mekân ve ekipman imkânına sahip olduğunu bildirenlerin oranı sınırlı kalmıştır (%30–39) (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Değişken	Kategori	n	%	Minimum-Maksimum	Ortalama ± SS
Yaş	-	-	-	19–28	20,45 ± 1,29
Cinsiyet	Kadın	160	78,5	-	-
	Erkek	44	21,5	-	-
Gelir-Gider Durumu	Gelir < Gider	38	18,7	-	-
	Gelir = Gider	150	73,5	-	-
	Gelir > Gider	16	7,8	-	-
Yaşadığı Yer	İl merkezi	170	83,3	-	-
	Kasaba/köy	34	16,7	-	-
Pandemi sırasında yaşadığı kişi sayısı	2 kişi	54	26,5	-	-
	≥5 kişi	150	73,5	-	-
Dersleri dinlemek için uygun yer	Var	80	39,2	-	-
	Yok	124	60,8	-	-
Uzaktan eğitim için gerekli ekipman	Var	62	30,3	-	-
	Yok	142	69,7	-	-

Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda, hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimlerine ilişkin görüşleri dört ana tema altında toplanmıştır. Bunlar Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler şeklindedir. Çalışmada 16 alt tema belirlenmiş olup, Güçlü Yönler temasının ‘Kişisel Öğrenme Becerileri’ alt temasına 5 kod, Fırsatlar temasının ‘Çevrimiçi Eğitim Yapısının Olanakları’ alt temasına ise 5 kod olmak üzere toplam 10 kod incelenmiştir. Tablo 2’de SWOT analizi kapsamında belirlenen temalar, alt temalar ve kodlar sunulmuştur. Bu boyutlar arasındaki ilişkiler (güçlü yönler–fırsatlar ve zayıf yönler–tehditler) tartışma bölümünde bağlamsal olarak ele alınmıştır.

Tema 1: Güçlü Yönler

Öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin güçlü yönleri; bireysel öğrenme becerileri, çevrimiçi öğrenme ortamının sunduğu esneklik ve mevcut kaynaklara erişim bağlamında ele alınmıştır.

Bu tema kapsamında üç alt tema tanımlanmıştır. Bunlar “Kişisel Öğrenme Becerileri”, “Ekonomik Kolaylıklar” ve “Çevrimiçi Eğitim Yapısı”dır.

Tablo 2. SWOT Analizi Kapsamında Belirlenen Temalar, Alt Temalar ve Kodlar

Temalar	Alt Tema ve Kodlar
Güçlü Yönler	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kişisel Öğrenme Becerileri ○ <i>Kod 1: Teknolojik araçları kullanma becerisi</i> ○ <i>Kod 2: Akademik iletişimde rahatlık</i> ○ <i>Kod 3: Odaklanma ve zaman yönetimi</i> ○ <i>Kod 4: Stresle başa çıkma</i> ○ <i>Kod 5: Kişisel gelişime zaman ayırabilme</i> ○ Ekonomik Kolaylıklar ○ Çevrimiçi Eğitim Yapısı
Zayıf Yönler	<ul style="list-style-type: none"> ○ Öğrenme Ortamı ○ Sağlıkla İlişkili Sorunlar ○ Ekonomik Kısıtlılıklar ○ Bireysel Motivasyon ve Yetersizlik Algısı ○ Eğitimin Uygulama Boyutu
Fırsatlar	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ortamın Sağladığı Koruyuculuk ○ Çevrimiçi Eğitim Yapısının Olanakları ○ <i>Kod 1: Materyal çeşitliliği</i> ○ <i>Kod 2. Altyapı olanakları</i> ○ <i>Kod 3: Derse devamlılık</i> ○ <i>Kod 4: Erişilebilir iletişim</i> ○ <i>Kod 5: Zaman esnekliği</i> ○ Ekonomik Esneklik
Tehditler	<ul style="list-style-type: none"> ○ Öğrenme Ortamı ○ Sağlıkla İlişkili Riskler ○ Çevrimiçi Eğitimin Yapısal Sınırlılıkları ○ Bireysel Yeterlilik Algısı ○ Ekonomik Sorunlar

Alt tema 1: Kişisel Öğrenme Becerileri

Bu alt tema altında öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde kendi öğrenmelerini düzenleme ve sürdürme kapasitelerine ilişkin ifadeleri yer almaktadır. Kodlar; teknolojik araçları kullanma becerisi, akademik iletişimde rahatlık, odaklanma, zaman yönetimi, stresle başa çıkma ve kişisel gelişime zaman ayırabilme şeklinde yapılandırılmıştır.

Kod 1: Teknolojik araçları kullanma becerisi

Bazı öğrenciler, bilgisayar ve dijital platformları kullanma konusundaki önceki deneyimlerinin uzaktan eğitim sürecine uyumlarını kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Bu ifadeler, teknik yeterlilikten ziyade günlük akademik işlevselliği sürdürmeye yönelik kullanım rahatlığına işaret etmektedir.

“Bilgisayar benim üçüncü elim gibi, bu yüzden bu dönemde onu rahat kullanabilmek bana yardımcı oldu.” (Ö35)

10

Kod 2: Akademik iletişimde rahatlık

Öğrencilerden bazıları, çevrimiçi ortamın yüz yüze eğitime kıyasla akademisyenlerle iletişim kurarken kendilerini daha rahat hissetmelerine olanak sağladığını belirtmiştir. Bu durum, iletişim becerisinde artıştan ziyade iletişim kurma eşiğinin düşmesi şeklinde yorumlanmıştır.

“Yüz yüze derste çekindiğim şeyleri online ortamda daha rahat sorabiliyorum.” (Ö63)

Kod 3: Odaklanma ve zaman yönetimi

Bazı öğrenciler, derslere ev ortamından katılmanın dikkatlerini toplama ve zamanlarını planlama açısından kendileri için avantaj sağladığını ifade etmiştir.

“Ulaşım ve hazırlanma süresi olmadığı için zamanımı daha iyi ayarlayabiliyorum.” (Ö5)

Kod 4: Stresle başa çıkma

Sınavlara kendi ortamlarında katılmanın bazı öğrenciler için sınav stresini azalttığı ifade edilmiştir.

“Sınavlara daha sakin bir ortamda girdiğim için kendimi daha rahat hissediyorum.” (Ö11)

Kod 5: Kişisel gelişime zaman ayırabilme

Öğrenciler, uzaktan eğitimin sağladığı zaman esnekliği sayesinde çevrimiçi kurslara ve mesleki

etkinliklere katılabildiklerini belirtmiştir.

“Web seminerlerine katılarak kendimi geliştirme fırsatı buldum.” (Ö28)

Alt tema 2: Ekonomik Kolaylıklar

Bu alt tema altında, uzaktan eğitimin bazı öğrenciler için mevcut internet ve teknolojik donanımına sahip olmaları nedeniyle ek bir yük oluşturmaması güçlü yön olarak değerlendirilmiştir.

“İnternet ve teknik araçlar konusunda bir sorun yaşamadım.” (Ö12)

Alt tema 3: Çevrimiçi Eğitim Yapısı

Öğrenciler, ders kayıtlarına tekrar erişebilme, mekândan bağımsız katılım ve esnek ders saatlerini çevrimiçi eğitim yapısının güçlü yönleri olarak ifade etmiştir.

“Ders videolarını tekrar izleyebilmek benim için çok faydalı.” (Ö69)

Tema 2: Zayıf Yönler

Uzaktan eğitimin zayıf yönleri; “Öğrenme Ortamı”, “Sağlıkla İlişkili Sorunlar”, “Ekonomik Kısıtlılıklar”, “Bireysel Motivasyon ve Yetersizlik Algısı” ve “Eğitimin Uygulama Boyutu” bağlamında 5 alt tema şeklinde ele alınmıştır.

Alt tema 1: Öğrenme Ortamı

Bazı öğrenciler ev ortamının ders çalışmak için uygun olmadığını, dikkat dağınıcı unsurlar nedeniyle konsantrasyon sorunu yaşadıklarını belirtmiştir.

“Evde sürekli bir hareket var, derse odaklanmak zor oluyor.” (Ö37)

Alt tema 2: Sağlıkla İlişkili Sorunlar

Uzun süre ekran karşısında kalmanın öğrencilerde uyku düzensizlikleri, göz yorgunluğu, hareketsizlik, duygusal dalgalanmalar ve beslenme alışkanlıklarında bozulma gibi sorunlara yol açtığı ifade edilmiştir.

“Bütün gün bilgisayar başında olduğum için hem uykum hem beslenmem bozuldu.” (Ö135)

Alt tema 3: Ekonomik Kısıtlılıklar

Bazı öğrenciler bilgisayar ve internet erişimindeki yetersizlikleri uzaktan eğitimin önemli bir zayıf yönü olarak dile getirmiştir.

“Bilgisayarım olmadığı için dersleri takip etmekte zorlanıyorum.” (Ö78)

Alt tema 4: Bireysel Motivasyon ve Yetersizlik Algısı

Öğrenciler, uzaktan eğitim sürecinde motivasyon kaybı yaşadıklarını ve mesleki yeterliliklerini kazanma konusunda kendilerini eksik hissettiklerini ifade etmiştir.

“Uygulama yapamadığımız için kendimi mesleğe hazır hissetmiyorum.” (Ö82)

Alt tema 5: Eğitimin Uygulama Boyutu

Hemşirelik eğitiminin uygulama ağırlıklı yapısı nedeniyle, klinik ve laboratuvar derslerinin uzaktan yürütülmesinin önemli bir zayıflık olarak algılandığı görülmüştür.

“Uygulamalı dersleri uzaktan yapmak yeterli olmuyor.” (Ö166)

12

Tema 3: Fırsatlar

Öğrenciler, uzaktan eğitimin pandemi koşulları altında bazı fırsatlar sunduğunu ifade etmişlerdir. Bu fırsatlar 3 alt tema altında incelenmiştir Bunlar “Ortamın Sağladığı Koruyuculuk”, “Çevrimiçi Eğitim Yapısının Olanakları” ve “Ekonomik Esneklik”tir.

Alt tema 1: Ortamın Sağladığı Koruyuculuk

Bazı öğrenciler, uzaktan eğitimin sağladığı izole ortamın enfeksiyon riskinden korunma ve derslere odaklanma açısından kendileri için bir fırsat oluşturduğunu belirtmiştir.

“Pandemi döneminde kalabalık ortamlara girmeyerek sağlığımızı koruma fırsatı bulduk.” (Ö48)

“Ev ortamında kendi düzenimde dersleri daha rahat dinleyebiliyorum.” (Ö63)

Bu ifadeler, uzaktan eğitimin öğrenciler tarafından koruyucu ve düzenleyici bir öğrenme ortamı olarak deneyimlendiğini göstermektedir.

Alt tema 2: Çevrimiçi Eğitim Yapısının Olanakları

Bu alt tema altında öğrencilerin, çevrimiçi eğitimin sunduğu yapısal olanakları fırsat olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Mevut alt temalar altında 5 kod incelenmiştir. Bunlar materyal çeşitliliği, altyapı olanakları, derse devamlılık, erişilebilir iletişim ve zaman esnekliği olarak belirlenmiştir.

Kod 1: Materyal çeşitliliği

Öğrenciler, farklı üniversitelerin çevrimiçi kaynaklara erişimi artırmasının öğrenme sürecini desteklediğini ifade etmiştir.

“Kaynaklara erişim arttı, farklı üniversitelerin notlarını da inceleyebiliyoruz.” (Ö52)

Kod 2: Altyapı olanakları

Ders kayıtlarının tekrar izlenebilmesi ve bilgiye hızlı erişim, bazı öğrenciler için önemli bir fırsat olarak değerlendirilmiştir.

“Ders videolarını tekrar izleyebilmek anlamayı kolaylaştırıyor.” (Ö69)

Kod 3: Derse devamlılık

Devamsızlık zorunluluğunun olmaması, öğrenciler tarafından esneklik sağlayan bir unsur olarak ifade edilmiştir.

“Hastalık ya da ailevi durumlarda ders kaçırma kaygısı yaşamıyorum.” (Ö11)

Kod 4: Erişilebilir iletişim

Bazı öğrenciler, çevrimiçi ortamda öğretim elemanlarına daha kolay ulaşabildiklerini belirtmiştir.

“Daha sonra soru sormak istediğimde öğretim elemanlarına ulaşmak daha kolay oluyor.” (Ö5)

Kod 5: Zaman esnekliği

Öğrenciler, ulaşım ve mekân sınırlılığı olmadan farklı eğitim ve etkinliklere katılabildiklerini ifade etmiştir.

“Online seminerlere katılmak benim için daha mümkün hale geldi.” (Ö91)

Alt tema 3: Ekonomik Esneklik

Uzaktan eğitimin, barınma, ulaşım ve günlük giderleri azaltarak bazı öğrenciler için ekonomik bir fırsat sunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, bazı öğrenciler bu süreçte çalışma hayatına katılabildiklerini belirtmiştir.

“Ev kirası ve ulaşım giderlerim olmadığı için maddi olarak rahatladım.” (Ö38)

“Uzaktan eğitim sayesinde yarı zamanlı çalışmaya başlayabildim.” (Ö149)

Tema 4: Tehditler

Öğrenciler, uzaktan eğitimin bazı yönlerini eğitim süreçleri ve gelecekleri açısından tehdit olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir. Bu tehditler 5 alt tema altında incelenmiştir. Bunlar “Öğrenme Ortamı”, “Sağlıkla İlişkili Riskler”, “Çevrimiçi Eğitimin Yapısal Sınırlılıkları”, “Bireysel Yeterlilik Algısı” ve “Ekonomik Sorunlar” çerçevesinde ele alınmıştır.

Alt tema 1: Öğrenme Ortamı

Ev ortamındaki gürültü, kalabalık ve dikkat dağıtıcı unsurlar, bazı öğrenciler tarafından öğrenme süreci için tehdit olarak değerlendirilmiştir.

“Ev ortamında dikkatimi dağıtan çok fazla şey var.” (Ö67)

14

Alt tema 2: Sağlıkla İlişkili Riskler

Bu alt tema altında öğrenciler, uzun süreli ekran kullanımı ve hareketsiz yaşamın sağlıklarını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Kodlar; ergonomi, hareketsizlik, teknolojiye bağımlılık ve görme problemleri olarak belirlenmiştir.

“Sürekli bilgisayar başında oturduğumuz için sırt ve bel ağrıları yaşıyorum.” (Ö125)

“Bilgisayara çok baktığım için göz sorunlarım arttı.” (Ö2)

Alt tema 3: Çevrimiçi Eğitimin Yapısal Sınırlılıkları

Öğrenciler, özellikle uygulamalı derslerin uzaktan yürütülmesinin mesleki yeterlilikleri açısından tehdit oluşturduğunu belirtmiştir.

“Uygulamalı bir meslekte pratik yapamamak geleceğim için büyük bir tehdit.” (Ö123)

Bazı öğrenciler ayrıca, çevrimiçi ortamda iletişim kurmanın zorlaşmasını da tehdit olarak değerlendirmiştir.

“Öğretim elemanlarıyla iletişim kurmak giderek zorlaşıyor.” (Ö26)

Alt tema 4: Bireysel Yeterlilik Algısı

Bu alt tema altında, öğrencilerin dijital beceri eksikliği ve sürekli stres hali yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Dijital araçları kullanmakta zorlanan öğrenciler, bu durumu eğitim süreci açısından bir tehdit olarak algılamıştır.

“Bilgisayar kullanmakta zorlandığım için derslere katılamıyorum.” (Ö136)

“Yanlış bir şey yapacağım korkusu beni sürekli strese sokuyor.” (Ö116)

Alt tema 5: Ekonomik Sorunlar

Bazı öğrenciler, internet ve bilgisayar gibi temel gereksinimlere erişememeyi uzaktan eğitim sürecinde önemli bir tehdit olarak dile getirmiştir.

“İnternetim olmadığı için derslerde geri kalıyorum.” (Ö14)

TARTIŞMA

Bu çalışma, Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin deneyimlerini SWOT analizi çerçevesinde ele alarak, uzaktan eğitimin öğrenciler tarafından nasıl anlamlandırıldığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada uzaktan eğitim sürecine ilişkin bulgular, güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler başlıkları altında ele alınmıştır. Bulgular, öğrencilerin bireysel öğrenme becerileri ve teknolojiyi kullanma yeterliliklerinin süreci desteklediğini; öğrenme ortamı, uygulamalı eğitim ve motivasyona ilişkin sorunların ise süreci zorlaştırdığını göstermektedir. Bununla birlikte çevrimiçi eğitimin sunduğu esneklik ve erişilebilirlik önemli fırsatlar olarak değerlendirilirken, yapısal ve bireysel sınırlılıklar tehdit unsurları olarak öne çıkmıştır.

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular belirlenen temalar altında tartışılmıştır.

Tema 1: Güçlü Yönler

İlk tema olan güçlü yönler, öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde bireysel öğrenme becerileri, teknolojik araçları kullanma yeterlilikleri ve zaman yönetimi gibi özelliklerinin süreci desteklediğini ortaya koymaktadır. Çalışma, uzaktan eğitimin öğrenciler açısından tek yönlü bir deneyim olmadığını; bireysel özellikler, öğrenme ortamı, teknolojik altyapı ve eğitimin yapısal özelliklerinin etkileşimiyle şekillendiğini göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, pandemi döneminde hemşirelik eğitimine ilişkin ulusal ve uluslararası literatürde bildirilen bulgularla büyük ölçüde örtüşmektedir (20, 25, 29-32). Çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitimin güçlü yönlerini çoğunlukla bireysel öğrenme süreçlerini düzenleyebilme, zaman yönetimi ve çevrimiçi eğitimin sunduğu esneklik üzerinden tanımladıkları görülmüştür. Teknolojik araçları kullanma konusunda kendini yeterli hisseden öğrenciler, bu durumu uzaktan eğitime uyumu kolaylaştıran bir unsur olarak ifade etmiştir. Ancak bu bulgu, teknik anlamda yüksek düzeyde bir dijital okuryazarlık iddiasından ziyade, öğrencilerin günlük akademik görevlerini sürdürebilmelerine olanak tanıyan işlevsel teknoloji kullanımı algısını yansıtmaktadır. Literatürde de uzaktan eğitimde öğrencilerin başarı ve uyum düzeylerinin, teknolojiye erişim kadar öz-yönetimli öğrenme becerileriyle ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (8, 26, 28-32).

Öğrencilerin çevrimiçi ortamda akademisyenlerle iletişim kurarken kendilerini daha rahat

hissettiklerini belirtmeleri, iletişim becerisinde artıştan çok, iletişim kurma eşiğinin düşmesi ile açıklanabilir. Benzer biçimde, sınavlara kendi ortamlarında katılmanın stres düzeyini azalttığını ifade eden öğrencilerin görüşleri, uzaktan eğitimin bazı öğrenciler için psikolojik açıdan daha güvenli bir öğrenme alanı sunduğunu düşündürmektedir. Bu bulgular, pandemi döneminde uzaktan eğitimin öğrencilerin algılanan kontrol düzeyini artırabildiğini bildiren çalışmalarla uyumludur (5, 28, 30, 31-32).

Tema 2: Zayıf Yönler

İkinci tema olan zayıf yönler, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin öğrenme ortamına, uygulamalı eğitimin sınırlılığına, sağlıkla ilişkili sorunlara ve bireysel motivasyon eksikliğine bağlı olarak çeşitli güçlükler yaşadıklarını göstermektedir. Çalışmanın bulguları, uzaktan eğitimin zayıf yönlerinin büyük ölçüde ev ortamının öğrenmeye uygunluğu, sağlıkla ilişkili sorunlar ve uygulamalı eğitimin sınırlılığı etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Ev ortamındaki gürültü, kalabalık ve dikkat dağıtıcı unsurlar, öğrencilerin önemli bir bölümü için derslere odaklanmayı güçleştirmiştir. Bu durum, pandemi döneminde öğrencilerin eşit öğrenme koşullarına sahip olmadığını ve ev ortamının eğitsel bir alan olarak her öğrenci için aynı işlevi görmediğini ortaya koymaktadır (25, 33).

Uzun süre ekran karşısında kalma, hareketsiz yaşam, uyku ve beslenme düzenindeki bozulmalar gibi sağlık sorunları da öğrenciler tarafından uzaktan eğitimin olumsuz yönleri arasında ifade edilmiştir. Benzer şekilde literatürde, pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin fiziksel ve psikolojik sağlıklarının olumsuz etkilendiği; bu durumun motivasyon kaybı ve akademik kaygılarla ilişkili olduğu bildirilmektedir (9, 27).

Hemşirelik eğitiminin uygulama ağırlıklı yapısı dikkate alındığında, klinik ve laboratuvar uygulamalarının uzaktan yürütülmesi öğrencilerde mesleki yeterlilik kaygılarını artırmıştır. Öğrenciler, uygulama eksikliğini yalnızca mevcut bir sorun olarak değil, gelecekte mesleki performanslarını olumsuz etkileyebilecek bir risk olarak algılamıştır. Bu bulgu, hemşirelik eğitiminde uzaktan eğitimin en tartışmalı yönünün uygulama boyutu olduğunu vurgulayan çalışmalarla örtüşmektedir (16, 26).

Tema 3: Fırsatlar

Üçüncü tema olan fırsatlar, uzaktan eğitimin sağladığı zaman esnekliği, erişilebilir iletişim olanakları ve materyal çeşitliliği sayesinde öğrenciler için süreci kolaylaştıran ve destekleyen yönleri olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada öğrenciler, uzaktan eğitimin pandemi koşullarında bazı önemli fırsatlar sunduğunu da ifade etmiştir. İzole öğrenme ortamının enfeksiyon riskini azaltması, öğrenciler tarafından uzaktan eğitimin koruyucu bir yönü olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra, ders kayıtlarına tekrar erişebilme, farklı üniversitelerin açık erişimli materyallerine ulaşabilme ve zaman esnekliği, öğrencilerin öğrenme süreçlerini bireysel ihtiyaçlarına göre düzenlemelerine olanak sağlamıştır. Literatürde de e-öğrenme ve uzaktan eğitimin erişilebilirlik ve öğrenme

kaynaklarının çeşitliliği açısından önemli avantajlar sunduğu belirtilmektedir (16, 26, 34-39).

Ekonomik açıdan değerlendirildiğinde, barınma ve ulaşım giderlerinin azalması ile bazı öğrencilerin çalışma hayatına katılabilmesi, uzaktan eğitimin fırsat boyutunu güçlendiren unsurlar arasında yer almıştır. Ancak bu durum, tüm öğrenciler için eşit biçimde deneyimlenmemiştir. Bu yönüyle uzaktan eğitim, bazı öğrenciler için ekonomik bir kolaylık sağlarken, bazıları için dijital eşitsizlikleri daha görünür hale getirmiştir (20, 40).

Tema 4: Tehditler

Dördüncü tema olan tehditler, uzaktan eğitimin yapısal sınırlılıkları, öğrenme ortamına ilişkin sorunlar, ekonomik güçlükler ve bireysel yeterlilik algısını olumsuz etkileyen etmenlerin süreci zorlaştırdığını göstermektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimi tehdit olarak algıladıkları durumlar, çoğunlukla internet ve teknolojiye erişimdeki eşitsizlikler, sağlıkla ilişkili riskler ve mesleki gelecek kaygıları etrafında şekillenmiştir. Dijital araçları kullanmakta zorlanan veya gerekli donanıma sahip olmayan öğrenciler, bu durumu eğitim süreçleri açısından önemli bir tehdit olarak değerlendirmiştir. Bu bulgu, uzaktan eğitimin dijital beceri ve altyapı farklılıklarını derinleştirebildiğini gösteren literatürle uyumludur (16, 25).

Ayrıca uzun süreli teknoloji kullanımıyla ilişkili ergonomik sorunlar, görme problemleri ve teknoloji bağımlılığına yönelik kaygılar, öğrenciler tarafından gelecekteki sağlıkları açısından tehdit olarak algılanmıştır. Pandemi döneminde öğrencilerin hem akademik hem de psikososyal açıdan kırılan hale geldiğini gösteren çalışmalar, bu bulguları desteklemektedir (5, 27).

Bu çalışmanın bulguları, uzaktan eğitimin hemşirelik öğrencileri için ne tamamen olumlu ne de tamamen olumsuz bir deneyim olduğunu; bireysel özellikler, çevresel koşullar ve eğitimin yapısal özelliklerinin etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir süreç olduğunu göstermektedir. SWOT analizi, öğrencilerin güçlü yönlerini ve fırsatlarını görünür kılarken, zayıf yönler ve tehditlerin de eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçası olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde destekleyici bir araç olarak kullanılabilmesi için hibrit modeller, uygulama temelli çözümler ve öğrenciye yönelik çok boyutlu destek mekanizmalarının gerekliliğine işaret etmektedir. Ayrıca bu çalışmada Kişisel Bilgi Formu'nda sorulan “ders dinlemek için uygun yer” ve “uzaktan eğitim için gerekli ekipman” sorularına ilişkin “gerekli ekipman” ve “uygun yer” değişkenleri tanımlayıcı olarak sunulmuş, analize entegre edilmemiştir. Bu değişkenler katılımcılar tarafından farklı açıdan algılanmış olabileceğinden kavramsal belirsizlik mevcut olabilir. Bu kapsamda ölçüm belirsizliği sebebiyle ilgili değişkenlerin çalışma içerisinde yorumlanamaması dikkate alınması gereken bir sınırlılık olarak görülmüştür.

SONUÇ

Bu çalışma, Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin

deneyimlerini SWOT analizi yoluyla değerlendirmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin uzaktan eğitimi; bireysel öğrenme becerileri ve esneklik açısından bir fırsat olarak değerlendirirken, uygulama eksikliği, sağlık sorunları ve dijital eşitsizlikler nedeniyle önemli sınırlılıklar ve tehditler barındıran bir süreç olarak algıladıklarını göstermektedir.

Özellikle hemşirelik gibi uygulama ağırlıklı disiplinlerde, uzaktan eğitimin tek başına yeterli olmadığı; klinik ve laboratuvar uygulamalarını destekleyen hibrit ve yenilikçi eğitim modellerine ihtiyaç duyulduğu ortaya konmuştur. Ayrıca öğrencilerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarını korumaya yönelik önlemlerin, teknoloji ve internet erişiminde eşitliği sağlayacak politikaların ve öz-yönetimli öğrenme becerilerini güçlendiren destekleyici programların uzaktan eğitim sürecinin etkinliğini artırabileceği değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, uzaktan eğitimin hemşirelik eğitiminde kriz dönemlerinde tamamlayıcı bir araç olarak ele alınması; ancak uzun vadede yüz yüze ve uygulama temelli eğitimi destekleyen bütüncül bir yaklaşımla yeniden yapılandırılması önerilmektedir.

18

Temalar arası bağlamsal ilişkiler incelendiğinde, pozitif boyut kapsamında güçlü yönler ve fırsatlar öğrencilerin öğrenme süreçlerini anlamlı biçimde desteklemektedir. Araştırma bulguları, öğrencilerin kişisel öğrenme becerileri, zaman yönetimi ve akademik iletişim yetkinliklerinin, çevrimiçi eğitimde sunulan materyal çeşitliliği, erişilebilir iletişim ve esnek zaman kullanım olanakları ile etkileşime girdiğinde, öğrenme deneyimini hem verimli hem de etkili hâle getirdiğini göstermektedir. Bu bağlamda, güçlü yönler ile fırsatlar arasındaki etkileşim, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini bağımsız şekilde yönetmelerine ve çevrimiçi ortamın sunduğu avantajlardan maksimum düzeyde yararlanmalarına imkân tanıyan bütüncül bir çerçeve oluşturmaktadır. Negatif boyutta ise zayıf yönler ve tehditler, öğrencilerin öğrenme sürecinde karşılaşılabilecekleri riskleri artırmaktadır. Yetersiz öğrenme ortamları, düşük motivasyon ve bireysel yeterlilik algısındaki sınırlılıklar, eğitim yapısının kısıtlamaları, sağlıkla ilişkili riskler ve ekonomik sorunlar gibi çevresel tehditlerle birleştiğinde olumsuz etkiler güçlenmektedir. Uzun süre ekran karşısında kalma, sosyal etkileşim eksikliği ve sınırlı yüz yüze destek olanakları, öğrencilerin akademik ve duygusal gelişimini ek risklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu etkileşim, öğrenme performansını ve çevrimiçi eğitim deneyiminin genel kalitesini etkileyen bütüncül bir risk ortamı ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, tek bir üniversitede yürütüldüğünden bulguların tüm hemşirelik öğrencilerine ve ülke geneline genellenmesi sınırlıdır. Verilerin çevrim içi ortamda toplanması ve ses kayıtlarının katılımcılar tarafından oluşturularak araştırmacıya iletilmesi, veri derinliği ile etkileşimsel ipuçlarının (beden dili, ortam gözlemi vb.) sınırlı kalmasına ve yanıtların katılımcıların kayıt koşullarından etkilenebilmesine yol açmış olabilir. Ayrıca örneklemin gönüllülük esasına dayanması, uzaktan eğitime ilişkin deneyimi daha belirgin olan veya görüş bildirmeye daha istekli öğrencilerin araştırmaya katılma olasılığını artırarak öz-seçilim yanlılığı riskini doğurabilir.

Çalışmanın yürütüldüğü dönemin COVID-19 pandemisine özgü bağlamsal koşulları (ani geçiş süreci, belirsizlik, kapanma önlemleri, psikososyal stresörler, teknolojik altyapı ve ekonomik etkiler) katılımcı deneyimlerini ve değerlendirmelerini etkilemiş olabileceğinden, bulguların pandemi dışı dönemlere doğrudan aktarımı dikkatle yapılmalıdır. Son olarak, SWOT analizi çerçevesi verilerin sistematik olarak sınıflandırılmasına katkı sağlamakla birlikte, katılımcı ifadelerinin dört temaya yerleştirilmesi sırasında bazı temaların birden fazla boyuta karşılık gelebilmesi ve karmaşık deneyimlerin tematik yapıda görece indirgenmesi, yöntemin yapısal sınırlılıkları arasında değerlendirilebilir.

Çıkar Çatışmaları

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: SSC; Tasarım: SSC; Denetleme/Danışmanlık: SSC, DYT, BET, Veri Toplama ve/veya İşleme: SSC; Analiz ve/veya Yorum: SSC, DYT, BET; Kaynak Taraması: SSC, DYT, BET; Makalenin Yazımı: SSC, DYT, BET; Eleştirel İnceleme: SSC, DYT, BET; Kaynaklar ve Fon Sağlama: SSC, DYT, BET

Fon Sağlama

Bu çalışmada başka kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal ve kişisel ilişki kullanılmamıştır.

Teşekkür

Yazarlar, çalışmasına katılan tüm öğrencilerin katkılarına teşekkür eder.

KAYNAKLAR

1. United Nations Development Programme (UNDP) Jamaica. COVID-19 pandemic: Humanity needs leadership and solidarity to defeat COVID-19 [Internet]. 2020. Erişim tarihi: 13 Mart 2021. Erişim adresi: <https://www.jm.undp.org/content/jamaica/en/home/coronavirus.html>
2. British Columbia College of Nursing Professionals. Effect of COVID-19 pandemic on nursing education programs, faculty and students [Internet]. 17 Mart 2020. Erişim tarihi: 30 Nisan 2021. Erişim adresi: <https://www.bccnp.ca/bccnp/Announcements/Pages/Announcement.aspx?AnnouncementID=139>
3. García-Rivas A, Martos-Cabrera MB, Membrive Jiménez MJ, Aguayo-Estremera R, Suleiman Martos N, Albendín-García L, Gómez-Urquiza JL. Anxiety in nursing students during the COVID-19 pandemic: systematic review and meta-analysis. *Healthcare*. 2024;12(16):1575.
4. Langedgård U, Kiani K, Nielsen SJ, Svensson PA. Nursing students' experiences of a pedagogical transition from campus learning to distance learning using digital tools. *BMC Nurs*. 2021;20:23.

5. Fitzgerald A, Konrad S. Transition in learning during COVID-19: student nurse anxiety, stress, and resource support. *Nurs Forum*. 2021;56:298-304.
6. Kwon SJ, Kim Y, Kwak Y. Nursing students' clinical practice education experience during the COVID-19 pandemic: a qualitative study. *BMC Nurs*. 2024;23:63.
7. Berdida DJE, Grande RAN. Academic stress, COVID-19 anxiety, and quality of life among nursing students: the mediating role of resilience. *Int Nurs Rev*. 2023;70(1):34-42.
8. OECD. The impact of COVID-19 on student equity and inclusion: Supporting vulnerable students during school closures and school re-openings. Paris: OECD Publishing; 2020.
9. Tomić SD, Tomić S, Malenković G, Malenković J, Šljivo A, Mujičić E. COVID-19-related stress, fear and online teaching satisfaction among nursing students during the COVID-19 pandemic. *Healthcare* 2023;11(6):894.
10. Quaroni L, Zlateva T. Infrared imaging of small molecules in living cells: from in vitro metabolic analysis to cytopathology. *Faraday Discuss*. 2016;187:259-271.
11. Arastaman G, Öztürk Fidan İ, Fidan T. Validity and reliability in qualitative research: a theoretical analysis. *YYU Journal of Education Faculty*. 2018;15(1):37-75.
12. Creswell JW. Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni. Budak A, Budak İ, çeviri editörleri. Ankara: Siyasal Kitabevi; 2020.
13. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2018.
14. Merriam SB. Qualitative research: A guide to design and implementation. San Francisco: Jossey-Bass; 2009.
15. Boydak-Özan M, Polat H, Gündüzalp S, Yaraş Z. The SWOT analysis at the educational organizations. *Turk J Educ Stud*. 2015;2(1):1-28
16. Stoller JK. A perspective on the educational "SWOT" of the coronavirus pandemic. *Chest*. 2021;159(2):743-748.
17. Wang J, Wang Z. SWOT analysis of China's prevention and control strategy for the COVID-19 epidemic. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(7):2235.
18. Kümbetoğlu B. Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma. İstanbul: Bağlam Yayıncılık; 2017.
19. Trotter RT. Qualitative research sample design and sample size: resolving and unresolved issues and inferential imperatives. *Prev Med*. 2012;55(5):398-400.
20. Kürtüncü M, Kurt A. COVID-19 pandemi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 2020;7(5):66-77.
21. Chadwick P, Hember M, Symes J, Peters E, Kuipers E, Dagnan D. Responding mindfully to unpleasant thoughts and images: reliability and validity of the Southampton Mindfulness Questionnaire (SMQ). *Br J Clin Psychol*. 2008;47(4):451-455.
22. Tong A, Sainsbury P, Craig J. Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *Int J Qual Health Care*. 2007;19(6):349-357.
23. Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Educ Today*. 2004;24(2):105-112.
24. Patton MQ. Enhancing the quality and credibility of qualitative analysis. *Health Serv Res*. 1999;34(5 Pt 2):1189-1208.

25. Karaaslan MM, Çelik İ, Kurt Ş, Yavuz AY, Bektaş M. Undergraduate nursing students' experiences of distance education during the COVID-19 pandemic. *J Prof Nurs.* 2022;38:74-82.
26. Jowsey T, Foster G, Cooper-Ioelu P, Jacobs S. Blended learning via distance in pre-registration nursing education: a scoping review. *Nurse Educ Pract.* 2020;44:102775.
27. Cao W, Fang Z, Hou G, Han M, Xu X, Dong J, Zheng J. The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry Res.* 2020;287:112934.
28. Thomas E, Magilvy JK. Qualitative rigor or research validity in qualitative research. *J Spec Pediatr Nurs.* 2011;16(2):151-155.
29. Özdamar-Keskin N, Özata FZ, Banar K, Royle K. Açık ve uzaktan öğrenenlerin dijital okuryazarlık yeterlilikleri ve öğrenme alışkanlıklarının incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Teknolojisi.* 2015;6(1):74-90.
30. Griffiths B. A faculty's approach to distance learning standardization. *Teach Learn Nurs.* 2016;11(4):157-162.
31. Posey L, Pintz C. Transitioning a bachelor of science in nursing program to blended learning: successes, challenges & outcomes. *Nurse Educ Pract.* 2017;26:126-133.
32. Human Rights Watch. Impact of COVID-19 on children's education in Africa [Internet]. 2020.
33. Erdogdu F, Erdogdu E. The impact of access to ICT, student background and school/home environment on academic success of students in Turkey: an international comparative analysis. *Comput Educ.* 2015;82:26-49.
34. Kahyaoğlu Süt H, Küçükkaya B. The views of nursing students on distance education. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi.* 2017;13:235-243.
35. Şanlı D, Uyanık G, Avdal EÜ. COVID-19 pandemi sürecinde dünyada hemşirelik eğitimi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi.* 2021;6(1):55-63.
36. Fitzgerald A, McNelis AM, Billings DM. NLN core competencies for nurse educators: are they present in the course descriptions of academic nurse educator programs? *Nurs Educ Perspect.* 2020;41(1):4-9.
37. Berland A, Capone K, Etcher L, Ewing H, Keating S, Chickering M. Open education resources to support the WHO nurse educator core competencies. *Int Nurs Rev.* 2020;67(2):282-287.
38. Gürkan B. The learning efforts beyond time and distance: a participant-oriented evaluation of distance education of classroom teaching by CIPP model. *J Turk Educ Sci.* 2020;8(2):819-852.
39. Özköse H, Arı S, Çakır Ö. A SWOT analysis of distance education process. *Middle East Afr J Educ Res.* 2013;5:41-55.
40. Nature Editorial. Online learning cannot just be for those who can afford its technology. *Nature.* 2020;585(7826):482.